

IEDEREEN DOET WEER MEE IN 050

SOCIAAL PERSPECTIEF
NA CORONA

**IEDEREEN DOET
WEER MEE IN 050**

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	3
2. PERSPECTIEF	7
3. MEEDOEN EN PARTICIPEREN	9
4. VEERKRACHT EN ZORG	13
5. ACTIEVE EN GEZONDE LEEFSTIJL	17
6. ORGANISATIE EN MONITORING	21
7. BEGROTING	23
- BRONNEN	25

INLEIDING

AANLEIDING

Hoewel de beperkende maatregelen om het coronavirus onder controle te krijgen het sociale leven van iedere Groninger stevig geraakt hebben, hebben wij vooral veel veerkracht en solidariteit gezien bij onze inwoners. Ook als gemeente hebben we samen met onze partners in het sociaal domein de afgelopen periode een enorme inspanning geleverd om de negatieve effecten van de coronacrisis op de inwoners en de samenleving zo veel mogelijk te dempen. Hoewel iedereen last had van deze situatie, zijn er groepen die extra zwaar getroffen zijn, of die over minder veerkracht beschikten om met deze omstandigheden om te gaan.¹ Met dit sociaal perspectiefplan willen wij inzetten op een soepele heropening en een sterke Groningse samenleving na corona.

De Groningse samenleving heeft tijdens de coronacrisis veel veerkracht en zorg voor elkaar laten zien. Buren die elkaar helpen met boodschappen, koken of kleine klusjes. Vele initiatieven om eenzame inwoners een hard onder de riem te steken. Een hotel dat opengesteld werd om dak- en thuislozen onderdak te bieden tijdens de lockdown. Werknemers en studenten die ingezet worden om de overbelaste zorg extra te ondersteunen. Sport- en cultuurorganisaties die enorm wendbaar en creatief blijken om toch een stukje plezier, sociale binding en beweging te bieden. De vele professionals in het onderwijs, zorg en sociaal domein die enorm hard gewerkt hebben om de jeugd en kwetsbaren in onze samenleving ook in deze omstandigheden zo goed mogelijk te helpen. Ook zagen we dat in deze tijd digitalisering van het onderwijs, thuiswerken en e-consults door bijvoorbeeld huisartsen en in de zorg, mogelijkheden die eerder heel complex leken, nu versneld tot stand kwamen. In een periode waarin het samen zijn enorm gemist werd, hebben we laten zien dat we ook in deze omstandigheden in staat zijn om zorg te dragen voor elkaar en in kunnen spelen op de omstandigheden.

Natuurlijk zetten we volop in op het dempen en herstellen van de negatieve effecten van de coronapandemie. Maar ook zouden we graag de positieve ontwikkelingen die we gezien hebben vast willen houden in het nieuwe normaal na corona.

Vanuit de gemeente, samen met alle partners vanuit het sociaal domein, is er reeds een stevige inzet geweest om negatieve effecten van de coronamaatregelen tegen te gaan. Vanuit zorg en welzijn zijn er vele digitale vormen van ondersteuning opgetuigd en initiatieven ontwikkeld om problematiek die voortkwam uit de lockdowns te tackelen. Sportclubs, cultuurorganisaties, ontmoetingscentra en buurthuizen zijn geholpen in het optimaal gebruik maken van compensatieregelingen en waar nodig is extra financiële ondersteuning gegeven. Het vele werk dat is verzet om de samenleving zo goed mogelijk draaiende te houden en om de meest kwetsbaren onder ons een handje extra toe te steken is niet eenvoudig samen te vatten. We geven enkele voorbeelden van initiatieven die de afgelopen periode in gang zijn gezet.

- ▶ Extra inzet luisterlijn, kindertelefoon, etc.
- ▶ Groningers helpen elkaar
- ▶ Hulpdienst voor boodschappen, vervoer
- ▶ Belmaatjes
- ▶ Voorkomen uithuiszettingen
- ▶ Uitgifte laptops en hulp bij huiswerkbegeleiding

- ▶ Zomeractiviteiten
- ▶ Herstelpakket jeugdwerkloosheid en schoolverlaters
- ▶ Informatievoorziening en hulp bij compensatieregelingen en ontwikkelen online aanbod
- ▶ Extra inzet op wachtlijsten
- ▶ Mantelzorgers ontzorgen

- ▶ Direct contact met jongeren
- ▶ Grong.nl
- ▶ Ondersteuning levensonderhoud voor kwetsbaren
- ▶ Preventief extra jeugd- en jongerenwerk en politie op straat

MOTIE ZEKERHEID BIEDEN

Het corona perspectiefplan heeft ook nadrukkelijk een relatie met de aanwezige sociale infrastructuur in de gemeente Groningen en de activiteiten die vanuit deze organisaties worden ontplooid. De gemeenteraad heeft bij de bespreking van de begroting 2021 aan het college gevraagd om proactief de aanwezige sportverenigingen, cultuurinstellingen, dorps- en buurthuizen te ondersteunen, zodat deze waardevolle sociale infrastructuur in stand blijft. Als gemeente hebben we gedurende de coronacrisis vol ingezet op het bewaken en in stand houden van deze sociale basisinfrastructuur. Zo is in het tweede corona ondersteuningspakket cultuur ook nadrukkelijk ruimte voor ZZP-ers, culturele ondernemers en amateurkunst gemaakt (als onderdeel van het economisch perspectiefplan), is er een sportloket voor hulp en vragen van sportverenigingen geopend en is financiële ondersteuning geboden aan bijvoorbeeld het zwembad in Haren. Daarnaast hebben we financiële ondersteuning geboden aan dorps- en buurthuizen die het moeilijk hadden en zullen we de nog resterende rijksmiddelen voor deze accommodaties ten goede laten komen aan de vrijwilligers en activiteiten die vanuit deze buurt en dorpshuizen worden georganiseerd.

Mede door onze inzet, maar vooral ook door de inzet en creativiteit van de betrokken vrijwilligers, leden en besturen, zijn we met elkaar in staat gebleken deze waardevolle organisaties en netwerken te behouden. We zijn er daarmee echter nog niet. Ook hier werkt de pandemie op langere termijn door. Daarom zullen we ook de komende tijd actief in gesprek met de sportverenigingen, cultuurinstellingen en dorps en buurthuizen blijven om zicht te houden op de langere termijn effecten. Ook blijven we in nauw contact met belangrijke voorzieningen zoals de Voedselbank en de Stadspas waar wellicht de komende periode extra inzet van gevraagd zou kunnen worden. Naast het in financieel-economisch in stand houden van deze organisaties en instellingen die essentieel zijn voor de sociale basisinfrastructuur in Groningen, willen we in het sociaal perspectiefplan inzetten op activiteiten en maatregelen die de inwoners weer betrekken om het sociale leven op gang te brengen of om de meest kwetsbaren in de samenleving een extra handje toe te steken.

SOCIAAL PERSPECTIEFPLAN

Ondanks alle inspanningen tijdens de coronacrisis zullen veel inwoners en organisaties opstartproblemen kennen zodra de samenleving verder open gaat. Ook zijn er veel mensen die extra hard geraakt zijn in deze periode en die hulp nodig hebben om te herstellen na de lockdown. Het sociaal perspectiefplan na corona zet de lijn van interventies door die tijdens de crisis zijn ingezet. Dit doen we door met name de huidige inzet te intensiveren, maar ook door waar nodig nieuwe initiatieven op te starten, nu het heropenen van de samenleving hier weer meer mogelijkheid toe biedt. Het plan sluit aan op de lopende programma's binnen de gemeente en op nieuwe lokale ontwikkelingen zoals de Regio Deal Groningen Noord, het Nationaal Programma Groningen en wijkvernieuwingen. Om dit sociaal perspectiefplan te realiseren zetten we middelen uit landelijke compensatiepakketten in, waaronder het 'steunpakket sociaal en mentaal welzijn en leefstijl' (12 februari 2021).

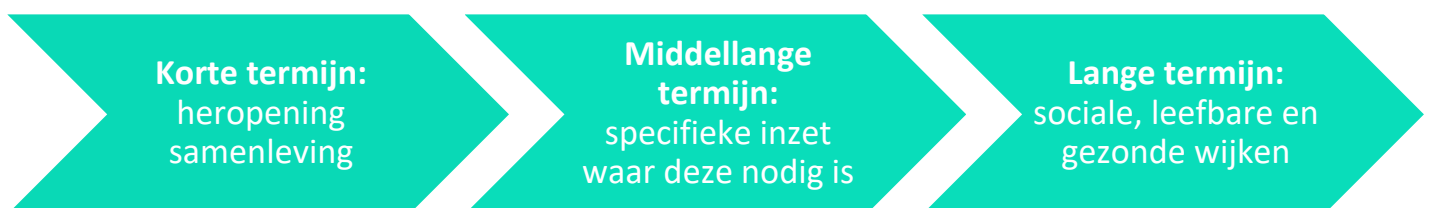

Figuur 1: Integrale aanpak voor een leefbaar Groningen na de coronapandemie

De reeds ingezette lijn gericht op integrale wijkvernieuwing, om de kloof in leefbaarheid en levensgeluk bij inwoners in de verschillende wijken binnen de gemeente te verkleinen, wordt ook gehanteerd om de negatieve effecten van corona te dempen en het herstel in te zetten. Door de coronapandemie en de lockdowns zijn deze verschillen namelijk alleen maar groter geworden.² Deze neerwaartse spiraal kan onderbroken worden door te investeren in onderwijs, werk en een leefbare samenleving (zie figuur 1). Vanuit het Nationaal Programma Onderwijs wordt druk gewerkt aan plannen om het Groningse onderwijs te versterken. Ook is er inmiddels 'Groningen Vooruit' gepresenteerd, de economische herstelagenda voor een bruisende gemeente na corona. Het perspectiefplan na corona is complementair aan deze plannen die vanuit onderwijs en economie/werk zijn ingezet.

Het sociaal perspectiefplan is een levend document. In de eerste versie (juni 2021) worden hierin de activiteiten en inspanningen gepresenteerd die in de zomer (Q3) van 2021 zullen plaatsvinden. Tegelijkertijd zal er verder gemonitord worden hoe de sociale impact van corona zich ontwikkeld terwijl de samenleving langzaam weer verder open gaat. In september zal er een update volgen met de activiteiten en inspanningen voor Q4 van 2021 en aan het einde van het jaar zal gekeken worden wat er nog nodig is op de lange termijn.

PERSPECTIEF

PERSPECTIEF

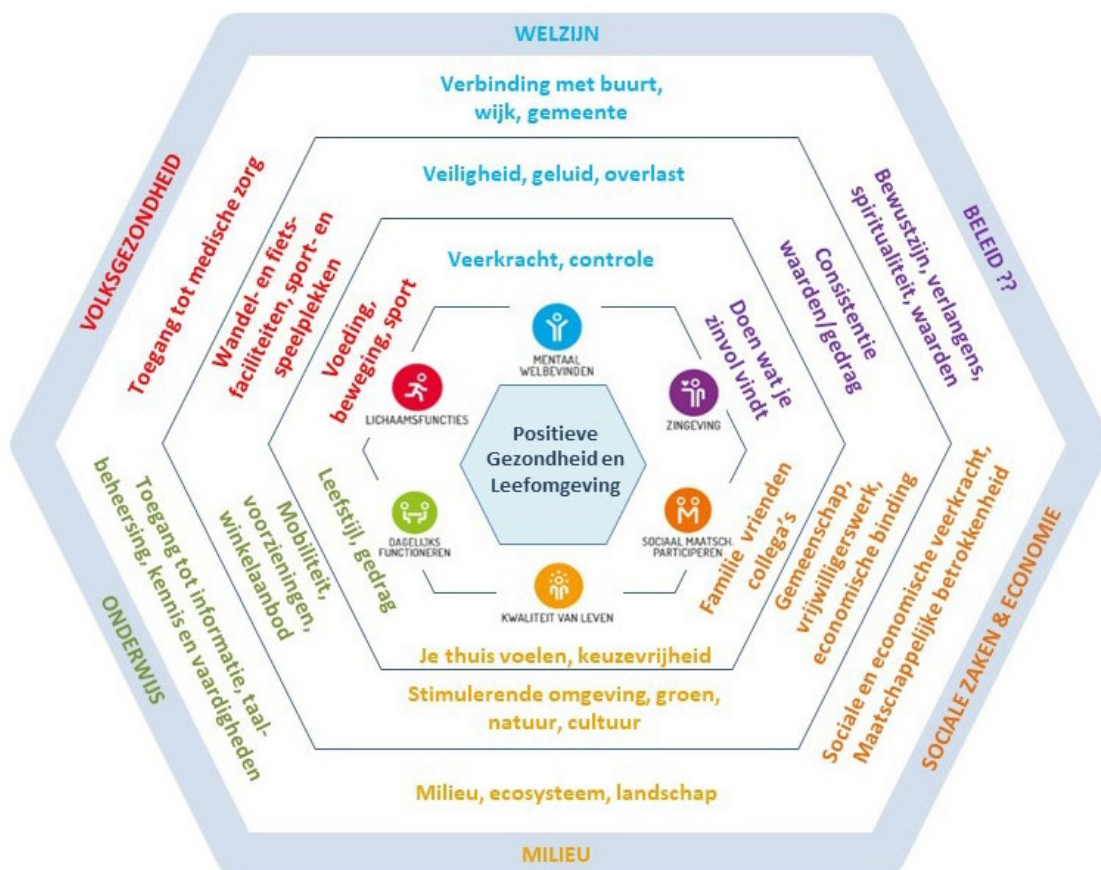
Het is niet eenvoudig om als samenleving sociaal sterker uit een crisis te komen. Een veerkrachtige samenleving vraagt individuen en gemeenschappen die de negatieve impact van de crisis kunnen incasseren, die oog hebben voor positieve veranderingen die het gebracht heeft en er na het eerste herstel verbeterd uitkomen. Hiervoor is kansengelijkheid, sociale samenhang en eigenaarschap bij de inwoners zelf essentieel.³ Iedereen moet kunnen meedoen en participeren in het herstel na corona. Ieder inwoner moet gezien worden, kansen krijgen en met zijn of haar inzet kunnen bijdragen aan het herstel. Het ontwikkelen van welzijn, brede welvaart en positieve gezondheid voor iedere Groningers overstijgt alle beleidsdomeinen. Het gaat om de integrale aanpak waarin de relatie tussen het individu, sociale omgeving, de buurt en bredere omgeving centraal staat (zie figuur 2). Daarin moet iedereen mee kunnen doen, moet er extra aandacht zijn voor mensen met minder veerkracht of de zorg nodig hebben en daarin zou iedere inwoner zijn of haar positieve gezondheid moeten kunnen ontwikkelen.

Nu de samenleving langzaam weer open gaat wordt het weer mogelijk om de fysieke ontmoeting, die iedereen zo gemist heeft, weer te ervaren.

Anderzijds is het ook waardevol om te kijken hoe de enorme solidariteit die ontstond tijdens de crisis, en de creativiteit die maatschappelijke organisaties lieten zien om op verschillende manieren in te spelen op behoeften van inwoners, vast te houden. De samenleving ervaart her en der opstartproblemen die overwonnen moeten worden.

Mensen die extra zwaar geraakt zijn, zullen geholpen moeten worden. Letterlijk en figuurlijk willen we weer meer in beweging komen. Terug naar wat we zo gemist hebben, maar ook vooruitkijkend naar wat ons betreft 'het nieuwe normaal' moet worden. Een samenleving waarin...

- ▶ ...de mens centraal staat en waar we oog voor elkaar hebben.
- ▶ ...iedereen kan meedoen (inclusief) en waar bijzondere aandacht is voor kwetsbaren.
- ▶ ...een sociale, veilige en groene omgeving bijdraagt aan de kwaliteit van leven en positieve gezondheid.
- ▶ ...iedereen kansen krijgt, zich kan ontwikkelen, zich prettig voelt en gelukkig kan worden.

Figuur 2: relatie tussen positieve gezondheid en de leefomgeving^{4,5}

MEEDOEN EN PARTICIPEREN

MEEDOEN EN PARTICIPEREN

Verenigingen, culturele instellingen, buurthuizen en vele andere organisaties die een belangrijke rol spelen in onze sociale omgeving in de buurt hebben ruim een jaar vrijwel stil gelegen. Vrijwilligers en professionals hebben te kampen gehad met grote onzekerheid. Vele inwoners hebben de sociale ontmoeting rondom sport, cultuur en in de buurt enorm gemist. Met de heropening is het niet alleen zaak om de organisatiekracht te herstellen, maar ook om leden, deelnemers en vrijwilligers weer aan deze initiatieven te binden.

ANALYSE

De sociale basisinfrastructuur bestaat uit het geheel van organisaties, diensten, voorzieningen en betrekkingen die het mogelijk maken dat mensen in redelijkheid in sociale verbanden (buurten, groepen, netwerken, gezinnen) samen kunnen leven en kunnen participeren in de samenleving.⁶ Hoewel de sluiting van culturele instellingen, bibliotheken, dorps- en buurthuizen, sportclubs en andere sociale ontmoetingsplekken in de buurt tot een enorm sociaal gemis geleid hebben, heeft de coronacrisis ook de waarde van deze sociale basis extra zichtbaar gemaakt. Buurtplatforms, inwonerscorporaties, religieuze instellingen, verenigingen en bedrijven spannen zich op allerlei manieren in om mensen in een kwetsbare positie te helpen.⁷

In tijden van crisis is het belangrijk dat iedereen een sociaal vangnet heeft in deze sociale basis. Organisaties in het maatschappelijk middenveld die kwetsbaren in de samenleving helpen, hebben overuren gedraaid. Net als van veel zorgprofessionals is ook van mantelzorgers veel extra's gevraagd. Mensen met angst om besmet te raken, die het normale leven en de normale activiteiten missen, zich zorgen om hun inkomen en de wereld in het algemeen, of die langere tijd in quarantaine gezeten hebben, blijken veel baat te hebben bij sociaal kapitaal. Ontvangen of te verwachten steun vanuit sociale contacten, vertrouwen in de samenleving en instituties, helpen je door een crisissituatie heen.⁸

De crisis leert ons dat sociaal kapitaal en een sterke sociale basis essentieel is. De solidariteit die ontstond kon via informele netwerken en de organisaties in het maatschappelijk middenveld vele inwoners door de crisis heen slepen. Tegelijkertijd is er ook een enorme inhaalslag te maken. De kansenongelijkheid is toegenomen⁹, mantelzorgers zijn overbelast, vrijwilligersorganisaties hebben opstartproblemen of hebben financiële klappen gehad.

Sociale basis	Cultuur	Onderwijskansen
Veel vrijwilligers zijn lang inactief geweest, met name oudere vrijwilligers kunnen angst hebben	Grote financiële klappen voor culturele instellingen (ook in economische herstelagenda)	Leer- en taalachterstanden door lockdowns in onderwijs (uitwerking in Nationaal Programma Onderwijs)

Met name kinderen en jongeren hebben in de lockdowns hun school, sport, culturele activiteiten en bijbaantjes gemist en hun sociale basis deels zien wegvallen in een cruciale periode in hun ontwikkeling.

Sociale netwerken zijn geraakt of uit elkaar gevallen (sociaal kapitaal)	Negatieve effecten op zelfontplooiing en zingeving	Moeilijke periode om school- of studiekeuzes te maken
Mantelzorgers overbelast	Met name ZZPers zwaar getroffen en verlaten de sector	Kansenongelijkheid neemt toe. Groepen met moeite om digitaal onderwijs te volgen

KORTE TERMIJN INZET

Tijdens de Groningse Zomer zal er ook vanuit sociaal perspectief aandacht zijn voor een feestelijke heropening van de samenleving. Tegelijkertijd is het ook belangrijk om het verlies een plekje te geven en te verkennen hoe collectieve rouw hier in kan helpen.¹⁰ Er zal aandacht komen voor de vele vrijwilligers die tijdens de crisis hun medemens geholpen hebben, maar ook de vele vrijwilligers die door de crisis hun werkzaamheden niet hebben kunnen doen. Daarnaast is er extra aandacht voor jongeren, de coronamaatregelen hebben een grote impact op hun werk, inkomen, scholing, persoonlijke ontwikkeling, relaties, en uiteraard ook op de mentale gesteldheid. Zeker jongeren met minder sociale steun vanuit familie en vrienden hebben een zware periode gehad.¹¹

Inzet en activiteiten op de korte termijn (Q3):

- ▶ **Herdenken en vieren.** Stilstaan bij het leed en gestorvenen vanuit collectieve rouw. Hiermee de mentale ruimte creëren voor een feestelijke viering van de heropening van de samenleving.
- ▶ **Post-corona bevrijdingsfestival voor vrijwilligers.** Een nieuwe opstart van organisaties en vrijwilligers in sociale basis. Bijvoorbeeld binnen de sport, cultuur en amateurkunst.
- ▶ **Extra inzet Link050.** Link050 helpt als het gaat om vrijwilligerswerk, participatiebanen of burgerinitiatieven. Het doel is alle inwoners mee te laten doen en zich actief in te zetten voor de samenleving.
- ▶ **Jimmy's: inloopvoorziening voor jeugd.** Juist in een periode die voor jongeren extra zwaar is zorgen ruimere openingstijden bij Jimmy's voor ontmoeting, een goed gesprek of hulp bij uitwerking van leuke ideeën en initiatieven.
- ▶ **Stichting Present.** Stichting Present Groningen wil een maatschappelijke beweging in de stad op gang brengen waarbij het steeds meer vanzelfsprekend wordt dat burgers naar elkaar omzien. Wijkgerichte activiteiten waar hulpvragen van kwetsbare inwoners met vrijwilligers worden opgepakt.
- ▶ **Ondersteuning Vrijwilligersorganisaties Jeugd.** Jeugdvrijwilligersorganisaties zoals scouting, speeltuinverenigingen, speel-o-theek, stads- en kinderboerderij en jeugdkampen zijn in problemen gekomen tijdens de lockdowns en worden ondersteund zodat zij bij heropening weer volop activiteiten kunnen ontplooiën.
- ▶ **Grong.nl.** Platform voor jongeren en jongvolwassenen in Groningen. Hier vind je allerlei activiteiten en actualiteiten op gebied van sport en bewegen, entertainment, maatschappij en kunst en cultuur.
- ▶ **Integraal zomerplan 2021.** Vervolg op de zomeractiviteiten van afgelopen jaar. Gericht op het vergroten van het plezier, sociaal emotionele vaardigheden, creativiteit en verkleinen van leerachterstanden van kinderen en jongeren.

Totale inzet korte termijn (Q3)

€475.000

(MIDDEL)LANGE TERMIJN INZET

Natuurlijk hopen wij dat na een kleine impuls rondom de zomer er een succesvolle heropening is van alle maatschappelijke organisaties in de sociale basis. Dat de vele vrijwilligers snel hun draai weer gaan vinden en dat iedereen weer met plezier gaat participeren in sociaal-maatschappelijke activiteiten. Tijdens deze heropening van de samenleving willen wij grondig blijven monitoren waar de knelpunten ontstaan. Zijn er organisaties of doelgroepen die knelpunten ervaren? Maar ook of er ook fundamentele veranderingen zijn in de manier waarop de samenleving zich na corona ontwikkeld. Voor dit najaar willen wij kijken welke extra inzet er nog nodig is om heel Groningen weer te laten meedoen en participeren in de samenleving, de kansengelijkheid te verkleinen en een lange termijn perspectief te ontwikkelen op wat de samenleving nodig heeft na de corona-crisis.

VEERKRACHT EN ZORG

VEERKRACHT EN ZORG

De impact van de corona-pandemie is voor iedereen voelbaar. Maar juist voor doelgroepen die minder weerbaar zijn, (te) weinig veerkracht hebben of door de omstandigheden minder zorg hebben ontvangen zijn door de pandemie extra geraakt. Extra inzet is nodig om kwetsbare jeugd, eenzame ouderen, mensen zonder werk, mensen met psychische klachten, dak- en thuislozen, etc. door deze zware periode heen te loodsen. Veel inspanningen die nodig zijn worden door de professionals binnen de wijken reeds opgepakt, maar op sommige plekken is extra inzet nodig om in te grijpen op de negatieve effecten van corona op specifieke doelgroepen.

ANALYSE

Het is een bekend effect dat tijdens een crisis met name de mensen die al kwetsbaar zijn, bijvoorbeeld mensen die in armoede leven, extra hard geraakt worden. Tijdens de lockdowns is veel werk verzet om te zorgen dat bijvoorbeeld kinderen in armoede gebruik konden maken van een laptop of een fysieke werkplek kregen als thuisonderwijs niet haalbaar was. Er zijn het afgelopen jaar ook veel 'nieuwe armen' bijgekomen.¹² Veel zelfstandigen (bijvoorbeeld ZZP-ers) kregen te maken met ernstig inkomensverlies, in sommige branches verloren veel mensen een baan, starters op de arbeidsmarkt en (vroegtijdige) schoolverlaters komen minder snel aan werk. De gevolgen zijn reeds zichtbaar, zo wordt er meer beroep gedaan op de voedselbank en het maatwerkbudget.

Niet alleen mensen die in financiële problemen raakten hebben een zware tijd gehad. De coronamaatregelen hebben een negatief effect op het sociaal en mentaal welbevinden van vrijwel iedereen, maar juist de mensen met minder veerkracht kunnen hier blijvende schade aan overhouden. De eenzaamheid is tijdens de lockdowns enorm toegenomen, waarbij vooral opvalt dat 80% van de 16 t/m 24 jarigen eenzaamheid ervaart. Deze groep geeft het eigen leven ook het laagste rapportcijfer (5,9) en wat extra zorgwekkend is dat 10% zelfs lager dan een 3,0 scoort.¹³

Het aantal mensen met psychische klachten is toegenomen. Angst, somberheid, stress, slaapproblemen, gemis van het normale leven en gebrek aan perspectief maakt dat actie op dit vlak noodzakelijk is.¹⁴

Zeker als er sprake is van spanningen of onveilige situaties thuis, dan zorgt een lockdown er voor dat mensen hier nog veel zwaarder ingetrokken worden. Hoewel het aantal meldingen van huiselijk geweld in de lockdown niet is gestegen¹⁵, laat ander onderzoek toch zien dat het aantal gevallen van kindermishandeling wel is toegenomen¹⁶. In veel gezinnen was sprake van meer spanningen en conflicten, maar juist in een lockdown komen deze minder snel naar buiten. Ook onenigheid over hoe omgegaan wordt met het coronavirus en de bijbehorende maatregelen heeft in veel families en vriendschappen tot onenigheid en spanningen geleid. ▶▶

Armoede en schulden	Sociaal en mentaal welbevinden	Veiligheid
Armoede onder nieuwe doelgroepen: zelfstandigen die hard geraakt zijn, mensen die hun baan verloren en (vroegtijdige) schoolverlaters	Eenzaamheid en sociaal isolement vooral bij onder jongeren, maar ook bij ouderen, sterk toegenomen	Toename van (buren)ruzies en onveilige situaties op straat
Toename van mensen in langdurige schuldentrajecten	Mensen met angsten, somberheid, slaapproblemen en een gebrek aan perspectief is toegenomen	Toename overlast door jeugdgroepen, vandalisme en crimineel gedrag
Er wordt meer beroep gedaan op de voedselbank en het maatwerkbudget.	Steeds meer mensen, en met name jongeren, ervaren psychische klachten	Kinderen en jeugd in kwetsbaar gezin zwaar getroffen
	Het aantal studenten en werkenden met burnout klachten stijgt, er wordt meer stress ervaren	Onveilige situaties thuis en huiselijk geweld
		Dalend draagvlak voor maatregelen en problemen die hier uit ontstaan

►► De (gedeeltelijke) lockdowns hebben ook impact op de veiligheid in de buurt. Het aantal (buren)ruzies is toegenomen, er is vaker sprake van overlast en vandalisme door jongeren. Zowel professionals als inwoners van de grote steden geven aan dit patroon te herkennen.¹⁷ Ook de cijfers met incidenten laten zien dat er vake sprake is van overlast door bijvoorbeeld dak- en thuislozen of door een verward persoon.¹⁸ Het sociaal en mentaal welbevinden van mensen heeft een sterke impact op de samenleving en zeker ook jongeren.

De afgelopen maanden zijn wij geconfronteerd met de oproep tot rellen, jongeren die dreigen de jeugdcriminaliteit in te gaan, online criminaliteit en online seksuele intimidatie. Ook hiervoor geldt dat een samenhangende aanpak op het gebied van onderwijs, werk en zorg een oplossing en perspectief aan deze doelgroepen geboden moet worden. Op korte termijn willen wij vooral de negatieve impact van deze groepen op de rest van de samenleving beperken.

KORTE TERMIJN INZET

In de Herstelagenda Groningen Vooruit staat beschreven hoe er werk gemaakt wordt van het versterken van de veerkracht en ondernemerschap in de Groningse economie. Hierbij is aandacht voor het beperken van de schade bij zelfstandigen, maar ook wordt samen met onderwijs, sociale partners, werkgeversorganisaties en brancheorganisaties gewerkt aan de aansluiting op de arbeidsmarkt. In dit plan richten wij ons met name op de sociale en psychische gevolgen voor inwoners. Mensen in kwetsbare posities zijn zich eenzaam gaan voelen, zijn minder weerbaar of zorgen voor onveilige situaties. De inzet op de korte termijn is er op gericht om negatieve vicieuze cirkels te doorbreken. Met name kwetsbare jongeren zullen op korte termijn geholpen moeten worden om sterk uit de crisis te komen. Daarbij streven wij ernaar dat mensen die psychisch kwetsbaar zijn zo snel mogelijk geholpen worden om erger te voorkomen. Daar waar extra inzet nodig is om onveilige situaties te voorkomen wordt ook extra inzet gevraagd. Ook zullen reeds bestemde middelen voor armoede, schuldhulpverlening en andere financiële regelingen en vormen van inkomensondersteuning worden betrokken bij de uitvoering van dit perspectiefplan.

Inzet en activiteiten op de korte termijn (Q3):

- **Mental core.** Mensen die tijdens de coronapandemie zijn vastgelopen helpen om weer eigen regie te pakken en weerbaarder te worden. Beweegactiviteiten worden gebruikt om uit de eigen comfortzone te treden en de negatieve vicieuze cirkel te doorbreken.
- **Een tegen eenzaamheid.** Ouderen waarvan de sociale en/of emotionele eenzaamheid is toegenomen in de lockdown helpen om weer uit het sociaal isolement te komen.
- **Dreamcourt.** Samen met jongeren en jongvolwassenen wordt een basketbalcourt in de openbare ruimte omgetoverd tot een aantrekkelijk kunstwerk, waarmee de jongeren een aantrekkelijke sportieve ontmoetingsplek voor zichzelf creëren.
- **Jeugd en veiligheid.** Aanvullend op de extra inzet van jongerencoaches, online jongerenwerk en jeugdboa's vanuit de Regiodeal Noord, wordt extra inzet gepleegd om jeugdoverlast en criminaliteit bestrijden en perspectief bieden aan jongeren met risicovol en problematisch gedrag.
- **Samenleven door buurtbemiddeling.** In sommige Groningse wijken zijn de spanningen tussen verschillende groepen inwoners opgelopen tijdens de coronacrisis. Deze fricties willen wij signaleren en door buurtbemiddeling samen op zoek gaan naar een manier om de sociale cohesie te vergroten.
- **Logeerhuis de Opstap.** Logeerhuis voor mensen die worden verzorgd en ondersteund door een mantelzorger en waarvan de mantelzorger overbelast is. Ook kunnen er mensen terecht die herstellende zijn, maar die geen ondersteunend sociaal netwerk hebben en niet in het ziekenhuis terecht kunnen.
- **Grijfsfonds Zorg en Veiligheid.** Samen met Lentis investeert de gemeente Groningen in slimme oplossingen ter bevordering van preventie rond psychische kwetsbaarheid. Hierbij staat het wegnemen van drempels en mensen sneller op de juiste plek van de juiste zorg te voorzien centraal.

Totale inzet korte termijn (Q3)

€ 540.000

(MIDDEL)LANGE TERMIJN INZET

Zoals aangegeven in de inleiding vormen goed onderwijs, kans op werk en inkomen en een leefbare en veilige buurt elkaar versterkende mechanismen. Op de middellange en lange termijn gaat hier vanuit het Nationaal Programma Groningen (NPG) en de Regio Deal Groningen Noord op diverse manieren extra inzet op gepleegd worden. Het is zaak om de succesvolle initiatieven die tijdens de coronapandemie zijn ontstaan en de nieuwe initiatieven in deze zomer plaats zullen vinden, hier een vervolg in gaan krijgen. Inwoners die in armoede leven, mensen met sociale en psychische problemen en jeugd die weinig perspectief zien zijn vraagstukken die al voor corona speelden, maar die erger geworden zijn tijdens de lockdown. Met de incidentele middelen uit dit corona perspectiefplan kunnen met name urgente knelpunten opgepakt worden of extra inzet gepleegd worden waar van geleerd kan worden met het oog op de lange termijn. Bij de activiteiten die in Q3 plaatsvinden doen streven wij ernaar om juist deze doelgroepen die extra geraakt zijn te betrekken. Daarnaast biedt het ook ruimte om iets met doelgroepen en/of wijken te doen die niet direct voorkomen in de plannen vanuit NPG en de Regio Deal, maar die wel aandacht behoeven. Ook zijn we in gesprek met Kelderwerk, de sportschool voor minima, die een nieuw toekomstperspectief aan het ontwikkelen zijn. En onderzoeken wij in hoeverre het haalbaar is om het Volwassenfonds Sport & Cultuur te introduceren naast het al bestaande Jeugdfonds Sport & Cultuur, zodat financiële barrières, die het meedoen aan sport- en cultuuractiviteiten onmogelijk maken, weggenomen worden.

A person is captured in a dynamic pose while skateboarding. They are wearing a bright yellow t-shirt with the text 'KNO' and a red graphic, a green baseball cap with '-050-' on it, dark shorts, and blue sneakers. The person is leaning forward, with their right foot on the skateboard and their left foot on the ground. The background is a solid teal color. A white rectangular box is overlaid on the image, containing the text 'ACTIEVE EN GEZONDE LEEFSTIJL' in bold white capital letters.

ACTIEVE EN GEZONDE LEEFSTIJL

ACTIEVE EN GEZONDE LEEFSTIJL

Door de corona-pandemie zijn de mogelijkheden om te sporten en bewegen ernstig beperkt. Veel mensen én kinderen kwamen veelal thuis te zitten en er werd meer digitaal gewerkt. Het vele zitten, minder bewegen, toegenomen alcoholconsumptie, bij veel mensen zijn er wat kilo's bij gekomen. Tegelijkertijd hebben de lockdowns ook een grote invloed gehad op het mentaal welbevinden van mensen. Tijdens deze pandemie is gebleken hoe belangrijk een actieve en gezonde leefstijl is. Hoe laten we kinderen de opgedane beweegachterstanden weer inhalen? Hoe kunnen we zorgen dat iedereen weer lekker in zijn of haar vel komt te zitten? Hoe kunnen we mensen die hun sport- en beweeggewoontes zijn verloren weer activeren?

ANALYSE

We leven met z'n allen langer dan ooit in goede gezondheid. En we zijn steeds beter in staat ziekte te diagnosticeren en te behandelen, ook als het om hoog-complexe zorg gaat. De medische wetenschap en de zorg hebben in de coronapandemie laten zien hoe snel nieuwe behandelmethodes en vaccins ontwikkeld kunnen worden. Tegelijkertijd is ook duidelijk geworden dat mensen met een ongezonde leefstijl of gezondheidsproblemen zwaarder geraakt worden door het virus. Ook in Groningen is er sprake van sociaaleconomische gezondheidsverschillen. Mensen met een hoger inkomen en opleidingsniveau leven langer in goede gezondheid.¹⁹ De pandemie biedt des te meer aanleiding om deze gezondheidsverschillen nog steviger te gaan aanpakken.

Het bewustzijn en bewijs dat een gezonde leefstijl bijdraagt aan een sterk immuunsysteem²⁰ is groter dan ooit. Tegelijkertijd hebben de lockdowns er voor gezorgd dat veel mensen minder zijn gaan bewegen, meer zijn komen stil te zitten en meer tijd achter schermjes doorbrengen. Het beeld is diffuus. Een deel van de Nederlanders is bewuster geworden van het belang van gezonde leefstijl en heeft het gedrag positief veranderd. Maar er zijn ook groepen die onder druk van angst, stress of veranderende (werk)omstandigheden ongezonder zijn gaan leven. Zo zijn rokers gemiddeld meer gaan roken, maar zijn we gemiddeld wel minder alcohol gaan drinken.²² Ook zijn mensen gemiddeld gezonder gaan eten.²³ Ruim de helft van de Nederlanders is minder gaan sporten²⁴, maar er is ook een groep van 15% die juist bewust meer is gaan bewegen.

Een punt van zorg is het bewegen van kinderen en jongeren. De bewegingsvaardigheid van onze kinderen gaat al jaren achteruit, terwijl dit de belangrijkste voorspeller is van het beweeggedrag op latere leeftijd.²⁶ Dankzij het thuisonderwijs, minder bewegingsonderwijs en (deels) gesloten sportclubs zijn juist kinderen en jongeren veel minder gaan bewegen. Juist onder kinderen en jongeren lijkt een ongezonder leefpatroon te zijn ontstaan waarin minder bewegen, ongezonder gegeten, meer schermtijd en gamen en slechte slaap vaker voorkomen dan voor de coronacrisis. Waar vorig jaar 64 procent van de kinderen nog de beweegnorm haalde (van één uur matig-intensieve beweging per dag), was dat tijdens de corona-crisis nog maar 20 procent. Er bestaat een groot risico dat achterblijvende bewegingsvaardigheden en ongezonde leefstijlpatronen een effect heeft op de lange termijn.

Gezondheid en leefstijl	Sport en bewegen
Toename van uren zitten, tijd die achter schermen wordt doorgebracht neemt toe	Wekelijkse sportdeelname daalt, met name onder inwoners met een lagere SES
Achterstand in beweeggedrag en ontwikkeling bewegingsvaardigheid, vooral onder kinderen en jongeren	Veel veerkracht bij sportverenigingen, maar het clublidmaatschap staat wel onder druk
Rokers roken meer, jongeren gebruiken meer drugs. Alcohol wordt gemiddeld minder gedronken	Minder opbouw sportief kapitaal met mogelijk lange termijn impact op een leven lang bewegen.
Het bewustzijn over het belang van gezonde leefstijl neemt toe	Kleine sportieve ondernemers en de binnensport zwaar getroffen
Sociaaleconomische gezondheidsverschillen nemen toe	Sociale ontmoetingen bij de sportclub worden gemist

KORTE TERMIJN INZET

Tijdens de Groningse Zomer willen wij vooral zo veel mogelijk mensen weer in beweging brengen. Juist nu de bewustwording rondom het belang van een actieve en gezonde leefstijl groter is dan ooit, is het zaak om dit zo snel mogelijk om te zetten in positie sport- en beweegervaringen. We mikken hierbij op een zo divers mogelijk aanbod voor verschillende doelgroepen. Sportverenigingen, ondernemende sportaanbieders, openbare sport- en beweegplekken en urban sports vormen gezamenlijk een breed palet aan mogelijkheden, waarbij iedereen een activiteit zo moeten kunnen ontdekken die aanspreekt.

Inzet en activiteiten op de korte termijn (Q3):

- ▶ **Kom weer in beweging.** Samen met ondernemende sportaanbieders mensen in de wijken weer in beweging brengen. Feestelijke sport- en beweegmanifestaties waarin verschillende sportieve activiteiten geprobeerd kunnen worden met een aantal vervollessen.
- ▶ **Open gyms.** Fitness onder begeleiding en advies op het gebied van gezonde leefstijl op de openbare sportplekken in de wijken. Qua communicatie verbonden aan 'Kom weer in beweging'.
- ▶ **Impuls Bslim.** De Groningse beweeg- en leefstijl interventie uitgevoerd door buursportcoaches uitbreiden naar andere wijken door de inzet van scholarshippers, sportstudenten die als vergoeding een studiebeurs krijgen.
- ▶ **Urban Sports Event.** Met urban sports worden met name jongeren en jongvolwassenen in beweging gehouden, maar het draagt ook bij aan de sociale identiteit en sociaal kapitaal van deze doelgroep. Met het Urban Sports Event willen we meer mensen laten kennismaken met deze sporten.
- ▶ **Sportzomer.** Vanuit het Gronings Sportakkoord en aansluitend op het Integraal Zomerplan extra sport- en beweegactiviteiten voor kinderen en jongeren die deelnemen aan de activiteiten in dit zomerplan. Gericht op het weer plezier krijgen in bewegen en vergroten van de bewegingsvaardigheid.
- ▶ **Heropening sportclubs.** Veel sportclubs zijn lang gesloten geweest. Om het clubgevoel weer aan te wakkeren bij leden en vrijwilligers, maar ook om weer nieuwe leden (terug) te winnen, krijgen sportclubs vanuit het Gronings Sportakkoord de mogelijkheid om de start van het seizoen net iets groter en feestelijker aan te pakken dan in een regulier seizoen.

Totale inzet korte termijn (Q3)

€ 190.000

(MIDDEL)LANGE TERMIJN INZET

Naast het Gronings Sportakkoord is er ook een Gronings Preventieakkoord in ontwikkeling. Voor de middellange en lange termijn willen wij vanuit sport, bewegen en preventie nog meer samenwerken om tot systeemverandering te komen waarbij meer aandacht is voor positieve gezondheid, waardoor er minder gevraagd wordt op het gebied van zorg. Hierbij gaat het om het ontwikkelen van gezonde gewoonten op jonge leeftijd en een gezonde omgeving die uitnodigt tot gezond gedrag. De komende periode gaan wij verder verkennen wat de meer structurele impact is geweest van corona op de gezondheid van onze inwoners en welke interventies er nodig zijn om hier een positieve verandering in aan te brengen. We verkennen hierbij hoe een integrale gezonde wijkaanpak op buurt-, wijk- of dorpsniveau kan werken in de strijd tegen bewegingsarmoede, middelengebruik, stress, ongezonde voeding etc. kan bijdragen aan het verkleinen van de gezondheidsverschillen binnen de samenleving.

ORGANISATIE EN MONITORING

ORGANISATIE EN MONITORING

De integrale aanpak 'sociaal perspectief na corona' overstijgt alle sociale beleidsdomeinen, wat de aansturing en organisatie van het programma complex maakt. In de stuurgroep zitten de wethouders Bloemhoff, Diks, Jongman en de concerndirectie. Uitgangspunt is dat alle sociale beleidsdomein bijdragen aan de analyse van wat nodig is en met input komen waarmee de meest effectieve interventies gekozen kunnen worden. Omdat wij snel over willen gaan tot actie kiezen wij voor een pragmatische aanpak richting uitvoering.

De uitvoering zal veelal liggen bij de maatschappelijke partners waar al veelvuldig mee wordt samengewerkt (denk bijvoorbeeld aan WIJ, MJD en Huis voor de Sport). Niet alleen de impact van de activiteiten is belangrijk, maar ook de uitvoerbaarheid op korte termijn. Met name in de Groningse Zomer (Q3) kiezen wij voor snelle acties om de samenleving weer op gang te helpen en de meest urgente knelpunten aan te pakken. We stellen voor om een programmamanager aan te stellen om in samenwerking met de verschillende beleidsteams de verschillende activiteiten zo snel mogelijk in uitvoering te krijgen.

BEGROTING

BEGROTING

Begroting sociaal perspectief na corona periode Q3	Kosten
Activiteiten Meedoen & Participeren	475.000
Activiteiten Veerkracht & Zorg	540.000
Activiteiten Actieve en gezonde Leefstijl	190.000
Programmamanager t.b.v. uitvoering	50.000
Totaal	1.255.000

DEKKING

Op 12 februari 2021 kondigden minister De Jonge en staatssecretaris Blokhuis het steunpakket 'sociaal en mentaal welzijn en leefstijl' aan om op kortere termijn de gevolgen van de stevige coronamaatregelen te dempen en structurele schade zo veel mogelijk proberen te voorkomen. De middelen die hieruit naar gemeenten toekomen worden grotendeels verwerkt in de meicirculaire van het rijk en het raadsvoorstel voor toedeling van deze budgetten naar de begroting en deelprogramma's zal bij de behandeling van de Voorjaarsbrief worden vastgesteld (7 juli in de raad). Deze middelen vormen de basis van de dekking voor dit sociaal perspectiefplan na corona. Daarnaast is gekeken uit welke eerder toebedeelde landelijke middelen er nog budgetten over zijn en die hierin ook ingezet kunnen worden. Deze begroting is, zoals eerder in het plan aangegeven, exclusief de middelen die specifiek beschikbaar zijn gekomen voor de instandhouding van dorps- en buurthuizen, culturele instellingen, sportclubs, en de specifieke maatregelen die we als gemeente hier zelf voor genomen hebben.

Goed om apart te benoemen zijn de extra incidentele middelen die voor het lokaal sportakkoord en lokaal preventieakkoord beschikbaar komen. In 2021 is er voor de uitvoering van het Gronings sportakkoord €200.000 extra beschikbaar, bovenop het reguliere budget van €200.000. Voor het lokaal preventieakkoord, dat in ontwikkeling is, bedraagt dit naast het reguliere budget van €200.000 vermoedelijk ook een incidentele impuls van €451.000 voor gezonde leefstijlinterventies. Deze middelen worden uitgekeerd via een SPUK-regeling en het is aan de kerngroep van deze akkoorden, waar de gemeente ook deel van uit maakt, om hier een bestemming voor te kiezen. De plannen die in deze akkoorden ontwikkeld worden nemen wij wel mee in dit sociaal perspectiefplan.

Budget sociaal perspectief na corona	Thema	Budget
Perspectief jeugd en jongeren	Meedoen en participeren	645.000
Activiteiten en ontmoetingen jeugd	Meedoen en participeren	129.000
Vrijwilligersorganisaties jeugd	Meedoen en participeren	75.000
Mentale ondersteuning jeugd	Veerkracht en zorg	185.000
Jongerenwerk jeugd	Veerkracht en zorg	218.000
Extra begeleiding kwetsbare groepen	Veerkracht en zorg	434.000
Bestrijden eenzaamheid ouderen	Veerkracht en zorg	360.000
Totaal budget gemeente Groningen		2.046.000
Sportakkoord (extra gelden)*	Gezonde leefstijl	200.000
Preventieakkoord (extra gelden)*	Gezonde leefstijl	451.000
Totaal incl. budget akkoorden		2.697.000

* SPUK- uitkering in sport- en preventieakkoord worden door de kerngroep en in samenwerking met de partners van de akkoorden aan activiteiten toegekend.

Restant gemeentelijk budget voor sociaal perspectief na corona Q4 en verder		
Beschikbaar gemeentelijke budget		2.046.000
Kosten 1e half jaar Grong.nl 2021		-/- 190.000
Kosten Activiteitenprogramma Q3		-/- 1.255.000
Resterend budget		601.000

BRONNEN

- ¹Commissie Halsema (2020). *Verslag Werkgroep Sociale Impact van de Coronacrisis*.
- ²Berkhout, E., Galasso, N., Lawson, M., Rivero Morales, P. A., Taneja, A., & Vázquez Pimentel, D. A. (2021). *The Inequality Virus: Bringing together a world torn apart by coronavirus through a fair, just and sustainable economy*. Oxford, UK: Oxfam International.
- ³VNG (2021). Sociaal sterker de crisis uit. *Lokaal perspectief op herstel en innovatie na(ast) corona*. VNG-commissie Sociale impact COVID-19.
- ⁴Huber, M., Knottnerus, J. A., Green, L., van der Horst, H., Jadad, A. R., Kromhout, D., ... & Smid, H. (2011). How should we define health?. *Bmj*, 343.
- ⁵Staps, S. & Van Wietmarschen, H. (2019). *Positieve Gezondheid de wijk in!* Louis Bolk Instituut.
- ⁶Van Pelt, M. & Repetur, L. (2018). *De sociale basis: terug van weggeweest*. Movisie.
- ⁷Iderliesten, J., Repetur, L., Ham, M., Tuinstra, J., Verharen, L. (2021). *Hoopvol en kwetsbaar. Omzien naar elkaar in tijden van corona*. Movisie.
- ⁸Snel, E., De Boom, J. & Engbersen, G. (2021). *Sociaal kapitaal als bescherming tegen de mentale gevolgen van COVID-19*. Working Papers Maatschappelijke Impact COVID-19.
- ⁹Kuyper, L. & Putters, K. (2020). *Zicht op de samenleving in coronatijd*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- ¹⁰<https://decorrespondent.nl/12397/hoe-kunnen-we-de-coronaslachtoffers-herdenken/984978841-0d5902ef>
- ¹¹Movisie (2021). *Laat welzijn van jongeren zwaarder wegen. Handreiking voor beleid en praktijk*.
- ¹²Armoedefonds (2020). *De impact van de coronacrisis op de armoede in Nederland*.
- ¹³<https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/landelijk-dashboard-sociale-impact-corona/mentale-weerbaarheid/>
- ¹⁴<https://www.trimbos.nl/actueel/nieuws/bericht/voortdurende-coronacrisis-leidt-tot-toename-psychische-klachten-en-behoefte-aan-perspectief>
- ¹⁵Steketee, M., De Wildt, R., Compagner, M., Van der Hoff, M. & Tierolf, B. (2020). *Kwetsbare gezinnen in tijden van Corona*. Verwey-Jonker Instituut.
- ¹⁶Vermeulen, S., Van Berkel, S. & Alink, L. (2021). *Kindermishandeling tijdens de eerste lockdown*. Universiteit Leiden.
- ¹⁷Snel, E. & Van Wensveen, P. (2021). *COVID-19 en spanningen en overlast in de buurt*. Working Papers Maatschappelijke Impact COVID-19.
- ¹⁸https://vng.nl/sites/default/files/2021-03/vng_dashboard_sociale_impact_corona_incl_duiding.pdf
- ¹⁹Raad Volksgezondheid & Samenleving (2020). *Gezondheidsverschillen voorbij. Complexe ongelijkheid is een zaak van ons allemaal*.
- ²⁰De Frel, D.L., Atsma, D.E., Pijl, H., Seidell, J.C., Leenen, P.J., Dik, W.A., & Van Rossum, E.F. (2020). The impact of obesity and lifestyle on the immune system and susceptibility to infections such as COVID-19. *Frontiers in nutrition*, 7, 279.
- ²¹Poel, H. van der, Pulles, I. (2020). *Monitor Sport en corona*. Mulier Instituut.
- ²²Harbers, M., Hulshof, T., Schaink, R. & Schrijvers, C. (2021). *Inventarisatie Nederlandse COVID-19 Onderzoeken: Preventie en Zorg & Brede Maatschappelijke vraagstukken. Rapportage nr. 10*. RIVM.
- ²³Flycatcher Internet Research (2020). *Eetgedrag en corona*. In opdracht van het Voedingscentrum.
- ²⁴NOC*NSF (2021). *Sportdeelname Index*. Effecten coronavirus.
- ²⁵Whitehead, M. (2013). Definition of physical literacy and clarification of related issues. *ICSSPE Bulletin*, 65(1.2).